

Soukromý život Wericha

O Janu Werichovi se už napsalo snad téměř všechno. Přesto k objevům stále láká jeho soukromý život, kolem nějž zůstává mnoho otazníků. Jedno je v něm však jisté, a sice jeho tři zásadní ženy; manželka, dcera a vnučka.

Werichova nejbližší rodina; zleva manželka Zdena, vnučka Fanča a dcera Jana.

Právě jim se věnuje nová knížka Terezy Brdečkové nazvaná O Janě a Zdenkách kolem Jana Wericha. Brdečkové se podařilo

přimět ke vzpomínkám Werichovu vnučku Zdenku (*1967), která žije ve Švýcarsku a kontaktům s novináři se vyhýbá. Od narození se jí říkalo Fanča podle rodinné přítelkyně Frances Ježkové, vdově po skladateli Jaroslavu Ježkovi. Brdečková měla snadnější pozici díky tomu, že se její otec, scenárista Jiří Brdečka, s Werichem kamarádil a Tereza se s Fančou v mládí stýkala, byť je o deset let starší. Fanča do knihy poskytla mnoho dosud nepublikovaných dopisů a dědečkových deníkových záznamů. Příběh tří generací žen, které nejvíc poznamenal jeden jediný muž, tak získal dosud netušené rozměry.

Jan Werich s rodiči Vratislavem a Gabrielou.

Jedinou Werichovou manželkou byla od roku 1929 až do své smrti v dubnu 1980 Zdenka, rozená Housková. Byla o rok mladší než Jan a poměrně brzy na ni padla zodpovědnost za rodinu a mladší sourozence, když její matka zemřela a otec číšník čím dál víc pil a později se oběsil. Zdenka se zřejmě vyučila švadlenou, jinak uměla výborně vařit, psala dobře na stroji a ovládala účetnictví.

Zdena Werichová ve svých 22 letech.

S Janem se seznámila v roce 1927 na ohňostroji. Bylo to krátce před premiérou Vest pocket revue, představení, které si Voskovec s Werichem připravili pro spolužáky, ale nakonec jej reprízovali dvě stě padesátkrát.

Zdenka Werichová a Jan Werich, první společné foto.

Jan a Zdena Werichovy v 30. létech.

Ani Werich doma neprožíval žádnou idylku, jeho rodiče si nerozuměli a on je ani nepozval na svou svatbu, která ostatně trvala jen deset minut a po ní novomanželé odjeli do Paříže.

Zdenka se brzy stala nejen oporou svému muži, ale také celému Osvobozenému divadlu. Šila pro herce kostýmy, prodávala vstupenky, postupně se začala zabývat i jeho reklamou a sháněním financí. Werich o ní říkal, že ekonomicky řídila scénu.

Jediná dcera Jana se Werichovým narodila po osmi letech soužití v roce 1935. Těžko říct, jak moc byla vymodlené dítě. Zdálo se, že Zdenka měla obavy z genetické zátěže, kterou si nesla. Jak se později ukázalo, v rodině bylo i duševní onemocnění, které se u ní ke stáru také projevilo. Jan Werich v té době uvedl s Voskovcem úspěšnou Baladu z hadrů v režii Jindřicha Honzla a s geniální výpravou Bedřicha Feuersteina. Po ní následovala hra Rub a líc a Těžká Barbora a všechna tato díla později vstoupila do čítanek. Werichovi si v té době začali stavět letní dům ve Velharticích podle návrhu Jiřího Trnky, dalšího velikána, jenž s Osvobozeným divadlem spolupracoval jako scénograf. Stal se doživotním Janovým přítelem, a navíc i jeho sousedem na Kampě. Ostatně už tehdy Werichovi na Kampě bydleli, ale v domě číslo 14, v jehož přízemí byla vyhledávaná hospoda U Měšťánek. Teprve po roce 1945 se usadili v legendární vile čp. 501.

Pro Janu byla osudová emigrace do Ameriky, kam Voskovcovi i Werichovi, ale také skladatel Jaroslav Ježek utíkali před nacisty. V Americe se opět projevila Zdenčina vnitřní síla a praktičnost.

Werichova matka Gabriela, manželka Zdenka a Jana před odjezdem do amerického exilu, v lednu 1939.

Zdena dokázala uvařit cokoli, třeba vnitřnosti, které se běžně házely psům, nebo u moře nasbírala ústřice, Jan zase vyrážel na ryby. Jako rodina se hodně semkli a Jana se stala malou Američankou; naučila se skvěle anglicky a líbil se jí i tamní životní styl a americká mentalita. Když se v roce 1945 vrátili do Československa, bylo jí devět a půl a těžko si zvykala.

Zdena Werichová

Jan Werich s dcerou Janou, pro niž byl nedostižným vzorem.

Zato Werichův návrat domů byl triumfální. Na letišti ho čekaly davy příznivců, ale i jeho maminka Gabriela. Tu po celou válku finančně podporoval herec Jára Kohout, jenž převzal po V+W prostory po Osvobozeném divadle i s ansámblem a uváděl tam vlastní představení.

Wericha odvezli do hotelu Esplanade a Československý rozhlas s ním udělal první rozhovor o nuceném exilu a plánech do budoucna. Zdenka se jako poloviční Židovka dozvěděla, že všichni strýcové, tety, bratranec a sestřenice z matčiny strany byli v roce 1943 zavražděni v Osvětimi.

Nikdy víc o tom nemluvila.

Její muž se rychle stal miláčkem národa a ona se opět mohla hrát v odlesku jeho slávy. V roce 1946 přijel do republiky i Voskovec a spolu s Janem uvedli hru Přišel na večeri, kterou přeložila z angličtiny právě Zdenka.

V té době se cítila důležitá a těšila se, co bude dál.

Jára Kohout

Mezitím Jan připravil k uvedení americký muzikál Divotvorný hrnec, rozhádal se s Voskovcem a jeho manželkou Anne a ti odjeli do Paříže. Na osm let přerušili styky a Zdenka už se s Voskovcem nikdy neviděla. Zato si pak do konce života vyměnili mnoho upřímných dopisů.

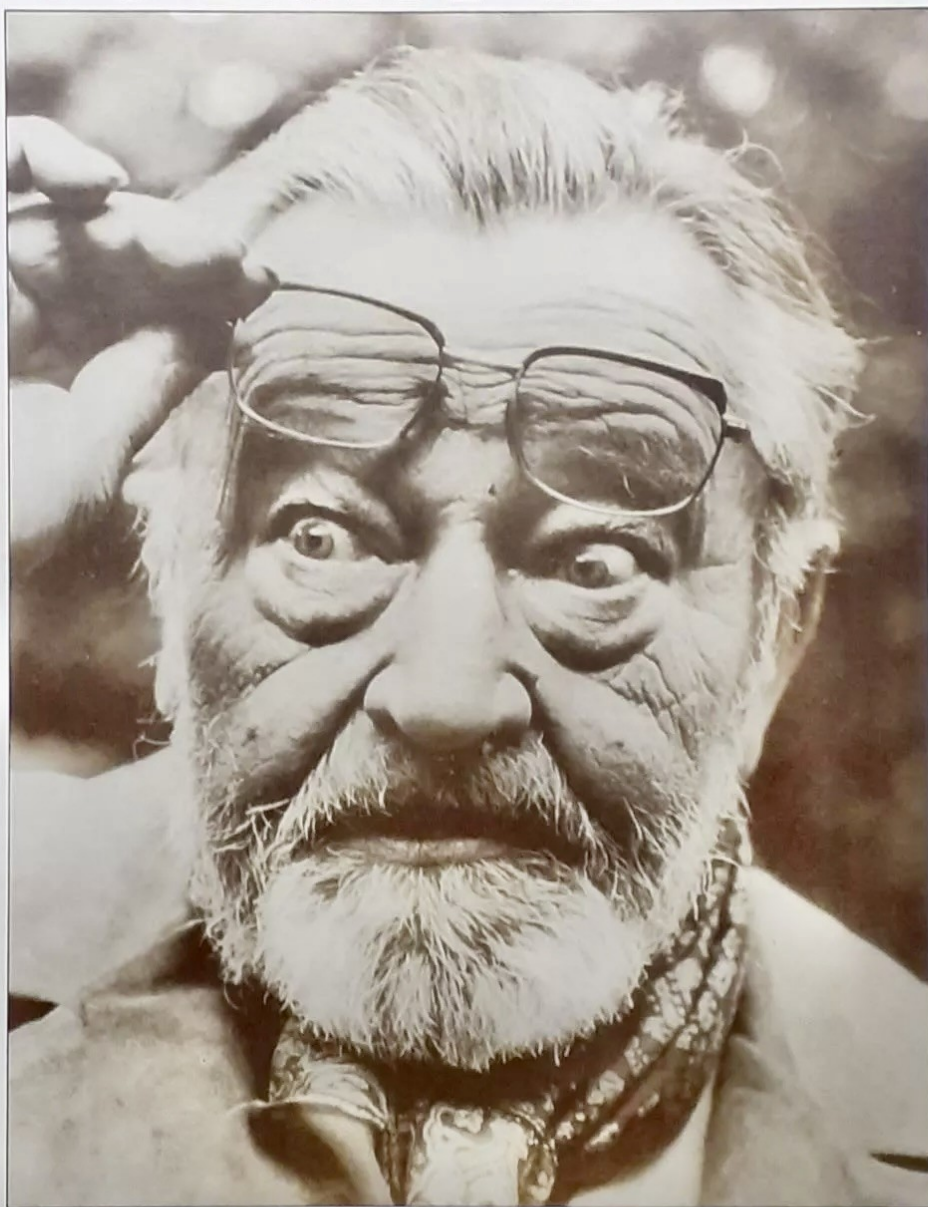

Jiří Voskovec s manželkou Anne.

DIVOTVORNÝ HRNEC

E.Y. Harburg
Fred Saily
Burton Lane
V+W

Werich se díky podpoře básníka a čím dál víc také funkcionáře Vítězslava Nezvala dostal jako dramaturg na Barrandov a jako scenáristu si tam vzal Jiřího Brdečku. Začali spolupracovat na komedii Císařův pekař, kde se v jedné scéně mihla i Jana. Když se Brdečka ženil, šli mu za svědky Werich s Trnkou. Tahle malá pražská enkláva držela pevně pohromadě a budovala si jakýsi paralelní svět, kam za nimi politika až tolik nemohla.

Vítězslav Nezval

Jiří Brdečka

Jiří Trnka

Jana se po dlouhých váháních přihlásila na herectví na DAMU. Někdy se říká, že ji k tomu nutil otec, ale ten ji prý spíš zrazoval. Samozřejmě jí ale držel palce a bedlivě ji sledoval. Do prvního ročníku nastoupila v říjnu 1953 spolu s Jiřinou Bohdalovou, Rudolfem Jelínkem, Dalimilem Klapkou a dalšími. Díky ní mohli chodit za svým velkým vzorem Werichem do Divadla estrády a satiry, kde začal v roce 1955 hrát a po roce ho s novým partákem Miroslavem Horníčkem přejmenovali na Divadlo ABC. Zdenka se tak po letech ocitla v prostorách bývalého divadla U Nováků, které důvěrně znala.

V roce 1957 Jana absolvovala a nastoupila pod pseudonymem Hálová do Slováckého divadla v Uherském Hradišti. Odtud po čase přešla do Kolína a nakonec se vrátila do Prahy a zakotvila jako asistentka režie v Hudebním divadle v Karlíně a v Nuslích.

Jana, Werich a Sovák - Uspořádaná libra 1963.

V roce 1960 se Jana zamilovala do sochaře Jiřího Langa. Jak píše Brdečková, nebyla to klidná známost. Lang měl závazky, pár se divoce scházel a rozcházel a Jana se mu snažila za každou cenu zavděčit. To se její matce pranic nelíbilo. Jejich vztah trval s přestávkami do roku 1965 a pak ho vystřídal porodník Jiří Kvapil.

Jana a Jiří Lang v roce 1963.

Mezitím se Jana úspěšně etablovala jako překladatelka a scenáristka. Je podepsaná pod televizními hříčkami Drahý zesnulý, Magnetické vlny léčí, Uspořená libra, v nichž hrál její otec. Ten byl spolu s přítelem Trnkou v roce 1963 jmenován národním umělcem. Z Wericha v té době čišela pohoda: se Zdenkou vyrazili koupit Janě první auto, malého renaulta, Wericha pozvali na večeři na americkou ambasádu, ve vzduchu bylo cítit jisté uvolnění. V roce 1966 se Jana vdala za Kvapila. Jak uvádí Brdečková, znali se od mládí, kdy společně hráli volejbal. Teď jim bylo přes třicet, Kvapil byl vyléčený alkoholik, dvakrát rozvedený, měl dvě děti, ale byl okouzující a měl velké plány. I oni se vzali bez přítomnosti rodičů na smíchovské radnici.

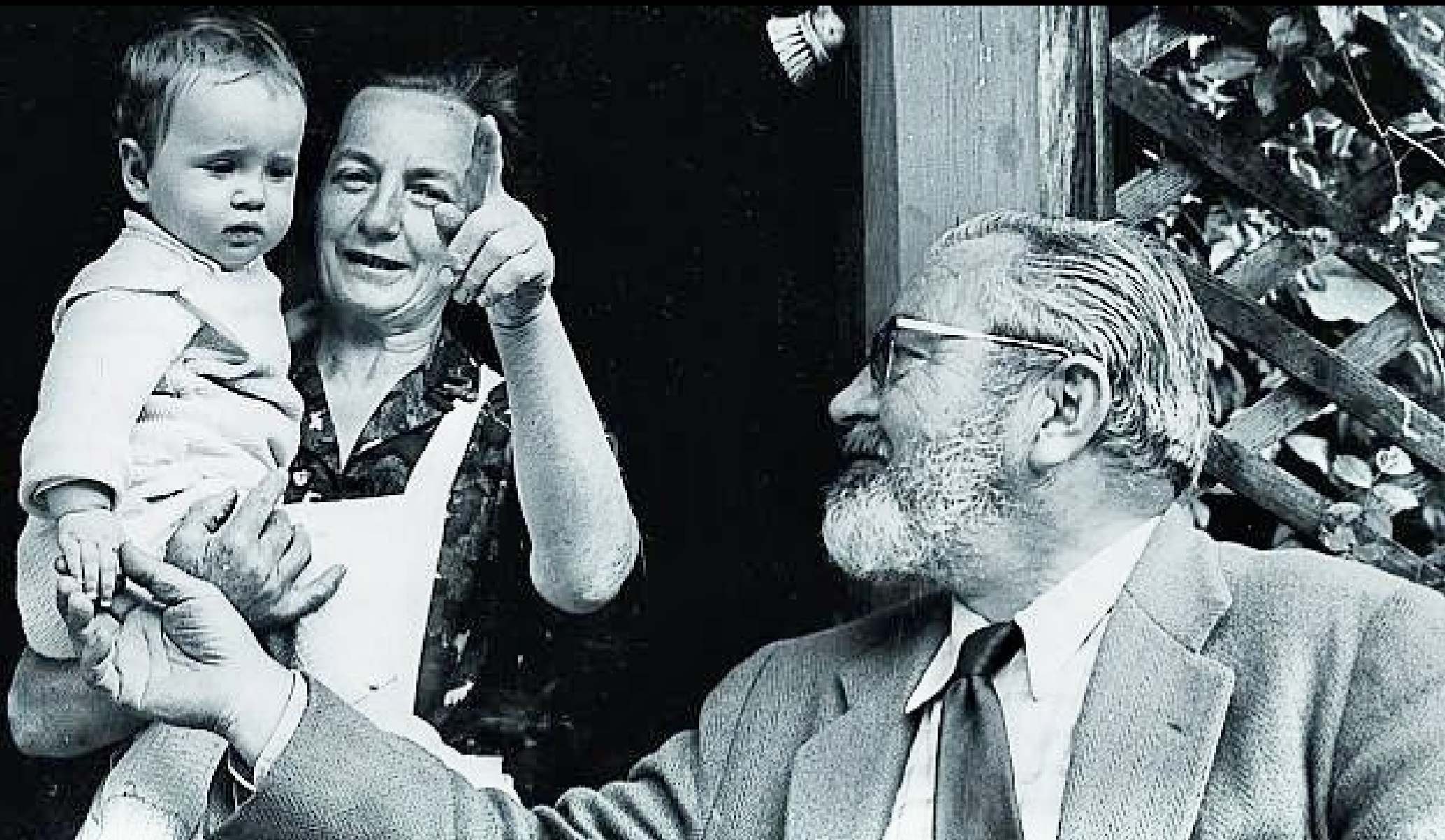
Svatba s Jiřím Kvapilem v roce 1966.

Když se narodila Fanča, Zdenka Werichová se proměnila v ustaranou babičku v zástěře. Mladým zařizovala byt na Letné, Fanču věčně hlídala, Werich byl protivný a zřejmě občas také na záletech.

Babička Zdenka Werichová s Fančou.

V roce 1968 zažil svůj velký a poslední comeback, kdy o něj jevila zájem všechna média a kdy si svými názory zadělal na doživotní národní popularitu, ale zároveň také neoblíbenost příštích politických činitelů. Mohl navštívit přítele Voskovce ve Spojených státech, jenže ho tam stihla rozedma plic a už nikdy se nezbavil kyslíkového inhalátoru, který musel používat. Jana za ním letěla do New Yorku v lednu 1969 a byl to pro ni silný zážitek. Opět si uvědomila, že tam se cítí sama sebou a nejraději by tam zůstala. Nebýt Fanči, možná by to tak udělala. Doma ji čekalo peklo - Kvapil se začal opět opíjet a ona se nakonec přestěhovala zpátky na Kampu a s manželem, který si mezitím našel další ženu, se rozvedla. Sama se potýkala s alkoholem a hádala se se svou psychicky nemocnou matkou.

Werich s vnučkou a hospodyní Mařenkou Hosnedlovou v roce 1968.

Fanča vyrůstala v blízkosti slavného dědečka a v jinak dusné domácnosti se stala jeho nejmilovanější bytostí. Tak to zůstalo až do jeho smrti 31. října 1980. Zdena zemřela pár měsíců před ním a Jana podlehla rakovině pár měsíců nato 9. května 1981. Fanči se ujala Janina přítelkyně Dana Paková. V paměti dívky však silné a hlavně tragické události už zůstaly navždycky.

1977 Ať žijí duchové: Malá Fanča a její první a poslední filmová role.